

Raadsvoorstel

Bijdrage aan ontvangstgebouw Atlantikwall Museum Noordwijk

Aan : de gemeenteraad
Van : College van B&W
Datum : 26 augustus 2025
Portefeuillehouder: : P. van Strien
Zaaknummer : 1057031

Publiekssamenvatting

Stichting Atlantikwall Museum Noordwijk wil een ontvangstgebouw bouwen. Dit gebouw is nodig voor de ontvangst en veiligheid van de bezoekers. De totale kosten voor de nieuwbouw zijn € 500.000,-.

Stichting AWN vraagt hiervoor een eenmalige subsidie van € 275.000,- aan de gemeente Noordwijk. De provincie Zuid-Holland heeft toegezegd € 200.000,- bij te willen dragen. Cofinanciering vanuit de gemeente is een voorwaarde voor de bijdrage van de Provincie Zuid-Holland.

Het college stelt aan de gemeenteraad voor om € 200.000,- bij te dragen.

Voorgesteld besluit

- I) **Eenmalig € 200.000,- bij te dragen in de kosten van een ontvangstgebouw voor Atlantikwall Museum Noordwijk.**
- II) **De bijdrage in 20 jaar af te schrijven en de kapitaallasten van € 10.000,- te dekken uit de post Onvoorzien structureel.**

Inleiding

Aanleiding

Stichting Atlantikwall Museum Noordwijk (Stichting AWN) wil een ontvangstgebouw bouwen. Dit gebouw is nodig voor de ontvangst en veiligheid van de bezoekers. De totale kosten voor de nieuwbouw zijn € 500.000,-.

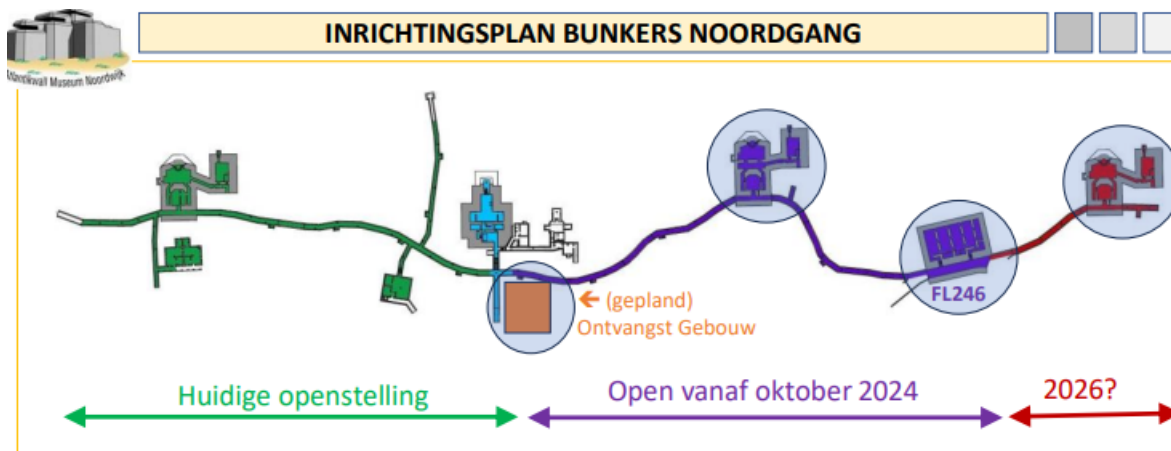
Stichting AWN vraagt hiervoor een eenmalige subsidie van € 275.000,- aan de gemeente Noordwijk (zie bijlage 1 AWM Noordwijk Ontvangstgebouw – verzoek om subsidie 6 juli 2025). De provincie Zuid-Holland heeft toegezegd € 200.000,- bij te willen dragen. Cofinanciering vanuit de gemeente is een voorwaarde voor de bijdrage van de Provincie Zuid-Holland.

Achtergrond

Atlantikwall Museum Noordwijk en toekomstplannen

Het Atlantikwall Museum Noordwijk is sinds 2004 geopend en sindsdien steeds verder uitgebreid. In 2024 is het noordelijke deel van het gangenstelsel geopend. Bezoekers kunnen nu bijna 500 meter gang bezoeken, met 12 aanliggende bunkers.

De stichting wil in de toekomst doorgroeien naar een Nationaal Atlantikwall Museum.

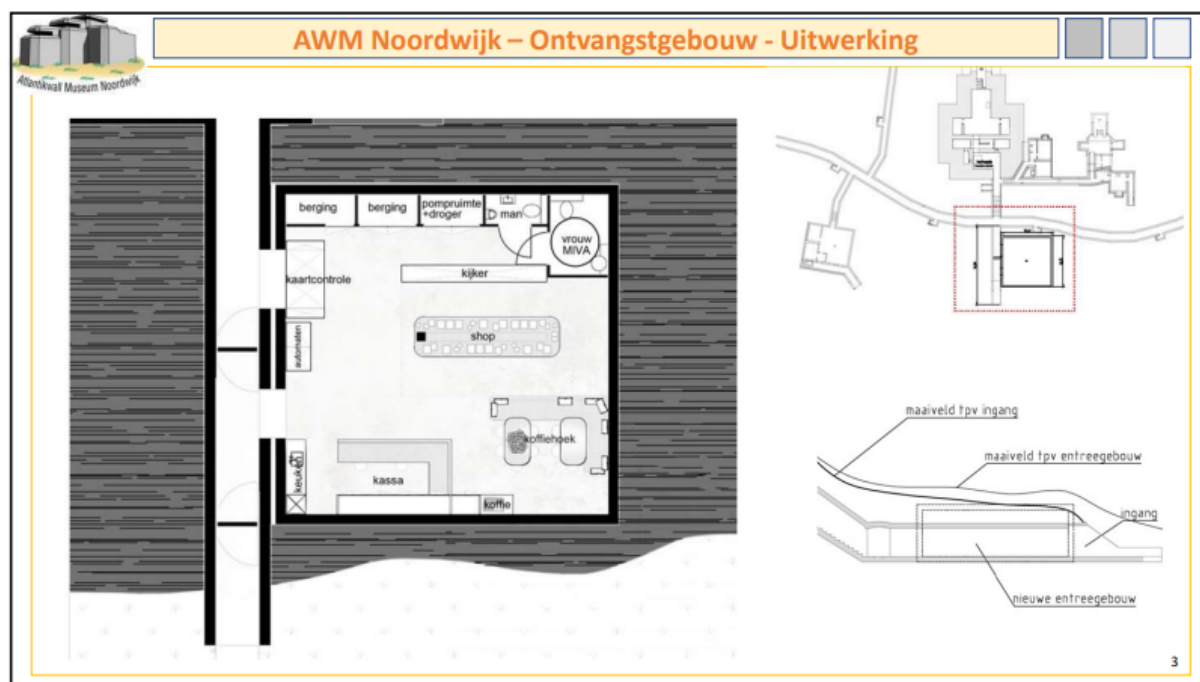

Ontvangstgebouw

Het museum ontvangt nu jaarlijks bijna 10.000 bezoekers. De huidige faciliteiten zijn niet meer voldoende. In de toekomst verwacht het museum meer dan 12.500 bezoekers per jaar.

Het beoogde ontvangstgebouw heeft de volgende functies;

1. Ruimte voor ontvangst bezoekers
2. Ruimte voor veiligheidsinstructies van bezoekers
3. Toiletvoorzieningen
4. Ruimte voor vrijwilligers
5. Ruimte voor beperkte horeca en verkoop artikelen

Beoogd effect

Met deze bijdrage zorgen we ervoor dat:

- Bezoekers veilig en goed worden ontvangen.
- Er basisvoorzieningen zijn zoals toiletten.
- De ambities van het museum (groei, kwaliteit en nationale uitstraling) worden ondersteund.
- Provinciale cofinanciering van € 200.000 zeker is.
- Noordwijk cultureel en toeristisch aantrekkelijk blijft.

Argument(en) per beslispunt

Beslispunt I: Eenmalig € 200.000,- bij te dragen in de kosten van een ontvangstgebouw voor Atlantikwall Museum Noordwijk.

Argumenten

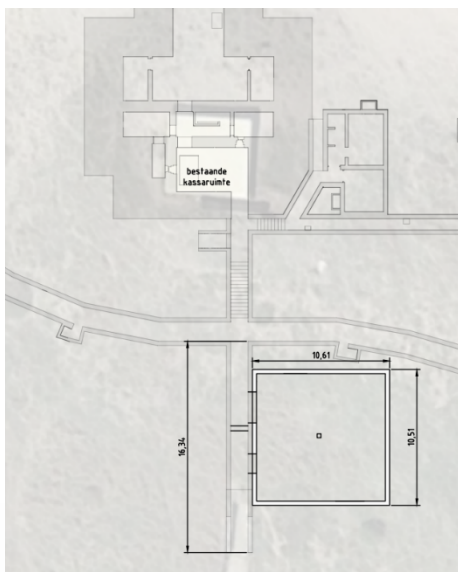
1.1 Een ontvangstgebouw is nodig voor een veilige ontvangst van bezoekers.

De brandweer heeft een Risico Inventarisatie en Evaluatie geëist. Naar aanleiding hiervan heeft adviesbureau Intertraining een rapportage opgesteld en de volgende eis in het document opgenomen: *'Vergroten veiligheidsbesef van bezoekers door verstrekken van BHV informatie, voorafgaand aan het betreden van het museum'.*

Verbeteren veiligheidsinstructie voor bezoekers (bv in geval van een evacuatie)

In de huidige situatie ligt er bij de kassa een instructiekaart/plattegrond en is het is vooral de verantwoordelijkheid van de individuele gidsen om tijdens de rondleiding de veiligheid van de bezoekers te waarborgen. Het museum heeft ook BHV-plattegronden die aan de muur hangen langs de vluchtroutes. Het bestuur van Museum Atlantikwall Museum Noordwijk merkt in de praktijk dat bezoekers een instructiekaart/plattegrond bijna niet bekijken. Het bestuur meent dat daarom het afspelen van een instructievideo, die iedereen vooraf moet bekijken, de enige goede oplossing is. In een ontvangstgebouw is hiervoor ruimte.

Voorkomen ongecontroleerde en niet geïnstrueerde bezoekers in gangen

In de huidige situatie is de bestaande kassarimte voorbij de eerste gangen (zie tekening). Hierdoor kunnen bezoekers ongecontroleerd de gangen in lopen. In het nieuwe ontvangstgebouw is de kassa voor de gangen gesitueerd. Het ontvangstgebouw zorgt er voor dat bezoekers niet meer ongecontroleerd de gangen in kunnen lopen.

- 1.2 Een ontvangstruimte is nodig voor een gastvrije en professionele ontvangst van bijna 10.000 bezoekers per jaar en biedt de mogelijkheid om basisvoorzieningen zoals toegankelijke toiletten te realiseren.

Het ontbreken van dergelijke voorzieningen vormt een drempel, met name voor mensen met een beperking, ouderen of gezinnen met jonge kinderen.

In de huidige situatie worden bezoekers doorverwezen naar Museum Engelandvaarders voor het gebruik van toiletten. Omdat het aantal bezoekers afgelopen jaren is toegenomen en de verblijfsduur in het museum is verlengd door o.a. het toevoegen van de Noordelijke gang, zijn eigen toiletvoorzieningen meer noodzaak geworden. In een ontvangstruimte is ruimte voor toiletten.

- 1.3 Ook de ambities van het museum op langere termijn (groei, kwaliteit en nationale uitstraling) worden hiermee ondersteund.

Stichting AWN wil in de toekomst doorgroeien naar een Nationaal Atlantikwall Museum en 12.500 bezoekers. De stichting heeft hiervoor een Masterplan opgesteld (zie bijlage 2 Masterplan).

- 1.4 Het voorstel sluit aan bij het gemeentelijk cultuurbeleid: het aantrekkelijker maken en versterken van musea. Dit draagt bij aan het cultureel en toeristisch aantrekkelijk houden van de gemeente Noordwijk.

In de [Cultuurnota Cultuur in de Kern](#) is veel aandacht voor erfgoed en de waarde hiervan. Het thema 'van zee tot bollenveld' zet in op het vergroten van de kwaliteit en aantrekkingskracht van de gemeente Noordwijk, door kunst en cultuur te verbinden aan landschappelijke kwaliteiten, geschiedenis en identiteit en aan Noordwijk als heilzame badplaats.

Specifiek voor de erfgoedsector is er voor projecten/eenmalige activiteiten die bijdragen aan het behouden en versterken van het erfgoed het [Erfgoedfonds](#).

Bij het vaststellen van de cultuurnota en het cultuurbudget is besloten het Erfgoedfonds te verhogen van € 50.000 naar € 75.000,- Tegelijkertijd is geconstateerd dat verschillende erfgoedorganisaties uitbreidingsplannen hebben, die niet passen binnen de middelen van het Erfgoedfonds. Grote aanvragen met betrekking tot erfgoedprojecten worden aan de gemeenteraad voorgelegd. Dit is vastgesteld in het cultuurbeleid.

- 1.5 De provincie is bereid tot een bijdrage van € 200.000,-. Cofinanciering vanuit de gemeente is een voorwaarde voor de bijdrage van de Provincie Zuid-Holland. De bijdrage van de gemeente is daarmee gelijk aan de provinciale bijdrage.

- 1.6 De gemeenteraad heeft bij andere investeringen/uitbreidingsplannen van erfgoedorganisaties ook besloten om financieel bij te dragen.

Grote aanvragen met betrekking tot erfgoedprojecten worden aan de gemeenteraad voorgelegd. Dit is vastgesteld in het cultuurbeleid. De aanvraag van St. Atlantikwall Museum, voor het entreegebouw, is zo'n aanvraag.

Een voorbeeld waarbij de gemeenteraad heeft besloten financieel bij te dragen zijn de aankopen van de panden Nicolaas Barnhoornweg 4 en Jan Kroonsplein 8 ten behoeve van het uitbreidingsplan van Museum Noordwijk.

De gemeenteraad heeft daarnaast besloten ook een aanvullende exploitatiesubsidie beschikbaar te stellen ten behoeve van het uitbreidingsplan.

[Document Noordwijk - Raadsbesluit Nieuwbouwplannen van Museum Noordwijk - iBabs Publieksporaal](#)

Een ander voorbeeld is de afspraak met Zinger/Van Erk over een financiële bijdrage ad. € 750.000,- voor nieuwbouw van een gebouw ten behoeve van de Kurt Carlsen. *'Zinger Noordwijk zal de kosten van de realisatie van deze (expositie)ruimte als onderdeel van het door haar op Locatie B.8 te realiseren deel van het Project dragen voor zover deze het bedrag van € 750.000,- niet overstijgen. De Gemeente zal de meerkosten voor haar rekening nemen.'* Uit samenwerkingsovereenkomst met Zinger/Van Erk. Zie agendapunt 3, raadsvergadering 2 november 2021. <https://noordwijk.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/7f9f3f39-c2aa-4194-9714-cc552e3ee52a>

Kanttekeningen

- 1.1 *De voorgestelde bijdrage van de gemeente ad. € 200.000,- is lager dan de gevraagde subsidie van € 275.000,-. Dit betekent dat de stichting AWN in plaats van € 25.000,-, minimaal € 100.000,- aan eigen middelen moet generen of de kosten moeten reduceren voor de realisatie van het entreegebouw.*

Het bestuur van Stichting AWN geeft aan dat zij uit eigen middelen/sponsoring € 25.000,- kunnen inleggen/genereren. Daarnaast is er de inzet van vrijwilligers. De stichting verwacht dat zij voor het ontwerp + aanvraag + financiën, offertes en assistentie bij werkzaamheden ongeveer 400 uur kunnen bijdragen. Daarnaast beschikt de stichting over enkele bestemmingsreserves, o.a. van eerder verstrekte gemeentelijke subsidies. Deze reserves zijn echter al bestemd voor andere aanpassingen aan het gebouw. Deze projecten worden naar verwachting binnen 1,5 jaar afgerond. Op dat moment zijn er geen bestemmingsreserves meer.

De stichting beschikt over een algemene reserve van € 15.300,- (31-12-2024).

Mogelijkheden voor het generen van extra eigen middelen zijn o.a. fondsenwerving, crowdfunding en/of extra inkomsten uit entreprijzen, door bijvoorbeeld het verhogen van de ticketprijzen en/of extra toeslagen te vragen voor rondleidingen.

De stichting zal op termijn ook structureel meer inkomsten kunnen genereren door de groei van het aantal bezoekers.

- 1.2 *Beheer en onderhoud kosten ook geld. De stichting is zelf verantwoordelijk voor het toekomstige beheer en onderhoud (op de korte en lange termijn) en de kosten hiervan.*

Dit nemen we op in een overeenkomst.

1.3 Er is geen budget binnen de bestaande begroting van kunst en cultuur. Het Erfgoedfonds is niet toereikend.

Het subsidieplafond voor het Erfgoedfonds bedraagt € 80.000 per jaar.

Het subsidieplafond voor het Erfgoedfonds 2025 is bereikt. De aanvragen voor 2026 worden voor 1 oktober ingediend. Daarna wordt besluit genomen over deze aanvragen. Het subsidieplafond 2026 is echter niet toereikend.

1.4 De gemeente heeft door middel van het Erfgoedfonds al aan verschillende andere projecten financieel bijgedragen aan de ontwikkeling en inrichting van Atlantikwall Museum Noordwijk.

Stichting AWM heeft vanaf 2015 jaarlijks een beroep gedaan op de subsidies uit het Erfgoedfonds. Van 2015 – 2024 bedraagt de totale bijdrage uit het Erfgoedfonds van de gemeente Noordwijk in investeringen in het huidig museum: € 225.650,50

Een bijdrage vanuit het Erfgoedfonds is een stimulans voor andere fondsen en organisaties om financieel bij te dragen aan projecten. Iedere euro die vanuit het Erfgoedfonds aan Museum Atlantikwall Noordwijk is besteed is ruim verdubbeld. Zo heeft de provincie Zuid-Holland in de afgelopen jaren in totaal ruim € 725.000 subsidie verleend aan Museum Atlantikwall Noordwijk.

1.5 Stichting AWM heeft naast de ontvangstruimte ook plannen om door te groeien naar het Nationale Museum Atlantikwall. De kosten hiervoor bedragen naar verwachting tussen de € 500.000 en € 600.000. Stichting AWM geeft aan dat dit gefaseerd kan worden uitgevoerd en daarmee ook de kosten kunnen worden verdeeld over een aantal jaren. Deze ambitie kan alleen worden gerealiseerd als Stichting AWM slaagt in fondsenwerving en werving van sponsorinkomsten over een langere periode.

Stichting AWM heeft hiervoor een Masterplan opgesteld.

De hoogte van het realisatiebudget voor de inrichting van het museum is afhankelijk van de ambities, gewenste kwaliteit, keuze van objecten en interactieve middelen, etc. Dat is vooral een keuze: hoeveel geld is beschikbaar? Iedere invulling is hier mogelijk: van € 200.000 (minimale inrichting) tot € 1.000.000 (meest optimale inrichting). Een eerste verkenning extern, wat een redelijk bedrag zou zijn, is € 500.000,- à € 600.000,-, volgens St. Atlantikwall Museum.

Stichting AWM geeft aan dat dit gefaseerd kan worden uitgevoerd, zoals zij vanaf de start in 2001 hebben gedaan.

Of de provincie Zuid-Holland bereid is om langdurig financieel bij te dragen aan de plannen voor het Nationale Museum is niet bekend. Het museum past wel binnen de strategie van de provinciale erfgoedlijn Atlantikwall. [Erfgoedlijnen - Provincie Zuid-Holland](#) Als de Provincie Zuid-Holland niet financieel bijdraagt, is uitvoering van het Masterplan niet haalbaar.

Dit advies en besluit van het college van B&W en de gemeenteraad is een losstaand besluit en loopt daarmee niet vooruit op toekomstige subsidies. Dit zal ook naar de stichting, na besluitvorming, worden bevestigd.

1.6 Ook andere musea hebben investeringsplannen die niet passen binnen erfgoedfonds.

Naast de uitbreidingsplannen van Stichting Atlantikwall Museum hebben ook andere musea investeringsplannen.

- Museum Engelandvaarders, uitbreiding museum, t.b.v. ontvangst grotere groepen, wisseltentoonstellingen.
- NoVaTo, depotruimte voor archief en tentoonstellingsmateriaal
- Genootschap Oud de Zilk, eigen archiefruimte c.q. informatieruimte

Museum Engelandvaarders heeft recent aangegeven dat zij verwacht geen financiële bijdrage van de gemeente Noordwijk nodig te hebben voor haar uitbreidingsplannen. Het college wordt hierbij wel gevraagd om mee te werken aan de verkoop van de bunker voor een symbolisch bedrag. Deze verkoop wordt nader onderzocht.

Er wordt onderzoek gedaan naar een gezamenlijk depotruimte voor erfgoedinstellingen.

De gemeenteraad heeft met betrekking tot de investeringsplannen van Museum Noordwijk en de huisvesting van Stichting Kurt Carlsen al besluiten genomen (zie argument 1.6).

1.7 Stichting heeft nog geen omgevingsvergunning voor de nieuwbouw van het Entreegebouw.

Het verlenen van een omgevingsvergunning is afhankelijk van het overleggen van een natuurvergunning. Er wordt namelijk in Natura-2000 gebied ontwikkeld. Het museum heeft zelf de verantwoordelijkheid deze vergunning te verkrijgen. Het bestuur van AWM geeft aan al in een vergevorderd stadium te zijn in dit proces.

Ook is een integrale beoordeling van regionale bestuurslagen (provincie en Hoogheemraadschap) nog afwezig. Wel hebben zij aangegeven positief te zijn over het planvoornemen. Bij een uiteindelijke vergunningsaanvraag worden deze plannen aan hen voorgelegd. Er worden geen grote obstakels verwacht aangezien zij al op de hoogte zijn.

Vanuit erfgoed past dit binnen de bedoeling van de bestemming.

Het college heeft 10 juni 2025 een besluit genomen inzake het principeverzoek Entreegebouw Atlantikwall Museum Noordwijk. (Zie Bijlage 3; brief college inzake principeverzoek)

Voorafgaand aan de omgevingsvergunning moet een anterieure overeenkomst worden afgesloten.

Na besluitvorming door de gemeenteraad wordt een besluit genomen over de subsidie. Dit is gemandateerd aan de clustermanager. Een besluit over de subsidie kan worden genomen onder voorbehoud van het verlenen van de vergunning en de anterieure overeenkomst. De uitbetaling van de subsidie vindt plaats na het verlenen van de vergunning en de anterieure overeenkomst.

1.8 De juridische mogelijkheden inzake het eigendom moeten nog worden uitgewerkt.

De gemeente is eigenaar van de grond (en van de bunkers en de gangen). Er is op dit moment een bruikleenovereenkomst tussen Stichting Atlantikwall Museum en de gemeente.

Hierdoor wordt de gemeente Noordwijk, als we juridisch niets regelen, door natrekking eigenaar van deze nieuw te bouwen entree.

Echter geadviseerd wordt om hier nieuwe afspraken over te maken en deze (notarieel) vast te leggen.

De verschillende juridische mogelijkheden worden op een later moment aan het college voorgelegd.

Een besluit over de subsidie kan worden genomen onder voorbehoud van het maken van nieuwe afspraken over het eigendom.

Beslispunt II: De bijdrage in 20 jaar af te schrijven en de kapitaallasten van € 10.000,- te dekken uit de post Onvoorzien structureel.

Argumenten

2.1 Het is toegestaan om over investeringen in vastgoed van derden af te schrijven. De investering wordt afgeschreven in 20 jaar. De post Onvoorzien structureel biedt nog ruimte om de kapitaallasten van € 10.000,- te dekken.

Kanttekeningen

2.1 Belangrijk om duidelijk te maken dat dit een eenmalige bijdrage is.

Financiën

Er is sprake van een eenmalige investering van € 200.000,-. De kapitaallasten kunnen worden gedekt uit de post Onvoorzien Structureel. Na onttrekking van hiervan blijft er nog € 78.571,- aan structurele dekking beschikbaar.

Vervolg

Actie	Planning
Zie kanttekening 1.7 en 1.8	Na besluitvorming door de gemeenteraad (November)

Bijlage(n)

Bijlage 1 AWM Noordwijk Ontvangstgebouw – verzoek om subsidie 6 juli 2025

Bijlage 2 Masterplan

Bijlage 3 besluit College van B&W inzake principeverzoek Entreegebouw Atlantikwall Museum Noordwijk

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Noordwijk

Mw. E.M. Overzier
secretaris

Mw. W.J.A. Verkleij
burgemeester